

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri 28. aprilli 2015. a määruse nr 46 „Teadmussiirde pikaajaliste programmide rakendamise toetus” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 71 lõike 7 alusel. Määrus kehtestatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 10 lõike 2 alusel heaks kiidetud strateegiadokumendiga „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 alusel.

Määruse muudatusega ei sätestata määruses enam toetatavaid tegevusvaldkondi, kuna juhul, kui tegevusvaldkondi tuleb juurde, siis uute tegevusvaldkondade lisamine nõuab igakordset määruse muudatust. Peale selle lisatakse toetatavate esitlus- või teavitustegevuste loetellu õppereiside korraldamine, mida seni korraldati ettevõtete külastustena.

Määruse muudatusega parandatakse nõudeid toetuse taotlejale ja tegevuses osalejale lähtuvalt senisest praktikast ja uuenenud vajadustest: lühendatakse toetatava infopäeva, täienduskoolituse ja konverentsi minimaalset kestust kolme akadeemilise tunni ning täiendatakse sõnastusi seoses ettekannete veebiülekannetega.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Maaeluministeeriumi teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist Hanna Tamsalu (625 6563, hanna.tamsalu@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Maarika Öövel (625 6197, maarika.oovel@agri.ee) ning keeleliselt toimetab eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Meetme üldeesmärk on põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori ettevõtjate ning nende töötajate arendamine. Samuti on meetme eesmärk aidata uute teadmiste leviku soodustamisega kaasa biomajanduse arengule ja kohanemisele uute ülesannetega ressursside säästlikuks kasutamiseks. Määruse kohaselt kuuluvad toetatavate tegevuste hulka koolitustegevused, esitlus- või teavitustegevused ning ettevõtete külastuste ja õpiringide korraldamine. Toetuse andmine korraldatakse kooskõlas riigihangete seadusega.

Eelnõu punkti 1 kohaselt sõnastatakse ümber teadmussiirde programmidele nõuete kehtestamine seoses uues tegevusvaldkonnas, milleks on müügivõime arendamine, programmi rakendamise vajadusega. Kehtivas määruses on sätestatud kõik tegevusvaldkonnad, milles nõudeid programmidele kehtestada tohib. Selline korraldus

nõuab igakordset määruse muudatust, kui tegevusvaldkondi lisandub või kui neid oleks võimalik omavahel kombineerida.

Programmidele esitatavate nõuete kehtestamiseks on sätestatud volitusnorm ELÜPSi § 71 lõikes 8, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga kehtestada programmidele esitatavad nõuded. Erinevalt enamikust arengukava alusel koostatavatest määrustest kehtestatakse määrus ELÜPSi § 71 lõike 7 alusel, kuna toetuse saaja tuleb valida riigihangete seaduse kohaselt.

Kehtiva määruse § 2 lõikes 1 sätestatakse programmide tegevusvaldkonnad. Rakendunud on programmid seitsmes tegevusvaldkonnas: aiandus (riigihange nr 171666), loomakasvatus (riigihange nr 183149), mahepõllumajandus (riigihange nr 169319), taimekasvatus (riigihange nr 168884), toiduohutus (riigihange nr 177781), ühistegevus (riigihange nr 171752) ja põllumajanduspoliitika abinõud (riigihange nr 166179). Kaheksanda programmi hankemenetlus on pooleli (põllumajanduse suuandmete tegevusvaldkond, riigihange nr 194144).

Uue teadmussiirde programmi algatamine on lisatud 2018. aastal kinnitatavasse arengukava kolmandasse muudatuste paketti. Programmi eesmärgid ja tegevuste kirjeldus kaalutakse läbi teadmussiirde komisjonis ning kinnitatakse ministri käskkirjaga. Programmi hanke korraldab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*).

Müügivõime arendamise programmi eesmärk on parandada põllumajandustoodete tootjate ja töötajate müügivõimet nende konkurentsipositsiooni tugevdamiseks Eestis ja välisriikidel, peamiselt toidusektoris.

Müügivõime arendamise tegevusvaldkonna programmis võetakse esimest korda kasutusele määruses nimetatud tegevuse liik „ettevõtjate juhendamise korraldamine“ (§ 2 lõike 4 punkt 3). Ettevõtjate juhendamise korraldamine on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 juhise kohaselt personaalne teenus, et anda vastuseid konkreetsetele küsimustele vastavalt ettevõtjate vajadustele. Ettevõtjate juhendamise teenus ei kattu arengukavas kirjeldatud nõuandeteenuste toetamise meetmega. Konkreetsed nõuded teenuse elluviimiseks kinnitatakse hankedokumentides.

Eelnõu punkti 2 kohaselt lisatakse toetatavate esitlus- või teavitustegevuste loetellu õppereisi korraldamine. Õppereise on korraldatud toetuste abil ka siiani, viimastel aastatel ettevõtete külastusena. Muudatuse tulemusel saab ühel õppereisil kombineerida erinevate ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja messide või näituste külastusi selliselt, et primaal võimalikul moel koguda sihtgrupile vajalikku teavet.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 juhise kohaselt tuleb kõik meetme tegevused jagada kolme gruppi, mis on ministri määruses sõnastatud järgmiselt: (1) koolitustegevused, (2) esitlus- või teavitustegevused ning (3) ettevõtte külastus ja õpiring. Esitlus- või teavitustegevusteks (grupp 2) võivad juhise kohaselt olla näiteks infopäevad, koosolekud, esitlused, näitused jmt (*These actions can take the form of exhibitions, meetings, presentations or can be information in printed and electronic media.*). Ettevõtte külastuse ja õpiringi (grupp 3) puhul võib sama juhise kohaselt õppida vaid põllumajanduse või metsandusega tegelevate ettevõtete kogemusest.

Õppereisi korraldamine täienduskoolituse või ettevõtete külastusena piirab sihtgrupil sama õppetegevuse raames külastada lisaks ettevõtetele ka näiteks teadus- ja arendusasutusi, ametiasutusi, messe ja erialaorganisatsioone. Nõuded õppereisi tehnilise korralduse kohta, sh nõuded õppereisi kestusele, kehtestatakse vajaduse korral riigihankemenetluse käigus. Teadmussiirde programmide raames korraldatavate tegevuste vastavuse programmi eesmärgile vaatab üle vastava programmi nõukogu.

Ettevõtete külastusi viiakse ellu järgmiste tegevusvaldkondade käivitunud programmide hangetes: mahepõllumajandus, loomakasvatus, ühistegevus. Võimalus korraldada tegevusi õppereisina avaneb nende programmide puhul, kus korraldatakse uus või kordushange.

Eelnõu punktis 3 laiendatakse nõudeid toetuse taotlejale, lisatakse riigihankemenetluses täienduskoolituse korraldamise kogemuse näitamise võimalus. Muudatus on tehnilise iseloomuga. Täienduskoolituste korraldamise kogemuse näitamise võimalus on sõnastatud arengukava vastavas peatükis ja seda hinnati ka seniste hangete puhul ühe kvalifitseerimise võimalusena. Muudatuse tulemusel saab hangetel osaleda senisest rohkem isikuid.

Kehtivas määruses sätestatakse, et toetuse taotleja võib olla isik või asutus, kellel on pädev personal, kogemus taotletava programmi valdkonnas ning kogemus teadus- või arendustegevuse valdkonnas või tasemeõppe läbiviimisel kõrg- või kutsehariduse tasemel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2014 artikli 14 kohaselt peab teadmussiiret ja teavitusteenust osutavatel asutustel olema kõnealuse ülesande täitmiseks asjakohane suutlikkus. Arengukavas on sõnastatud, et toetuse taotlejal peab olema kogemus täiskasvanute koolitamisel ning kogemus teadus- ja arendustegevuse korraldamisel, tasemeõppe korraldamisel kõrg- või kutsehariduse tasemel või avalike ülesannete täitmisel.

Taotleja nõuete kehtestamisel lähtuti põhimõttest, et taotlejal peab olema kogemus (1) taotletava programmi valdkonnas ning (2) teadmussiirde tegevuste meetoodilisel korraldamisel ja pikaajalisel planeerimisel. Täiskasvanute koolitamise kogemuse puhul jälgitakse, et toetuse taotlejal oleks programmi valdkonnas täiskasvanute koolitamise kogemus. Varasemat koolitamiskogemust esitatakse hankedokumentides kas läbiviidud koolituspäevade või koolitusprojektide arvuna.

Toetuse taotlejal peab olema tegevuste elluviimiseks asjakohase pädevusega personal. Nõue taotleja personali kohta tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 punktist 3: „teadmussiiret ja teavitusteenust osutavatel asutustel peab olema kõnealuse ülesande täitmiseks asjakohane suutlikkus personali kvalifikatsiooni ja korrapärase koolituse näol“. Hanke täitmisesse kaasatava personali pädevust hinnatakse hankemenetluse käigus.

Eelnõu punktis 4 vähendatakse täienduskoolituse, infopäeva või konverentsi kestust senise nelja akadeemilise tunni asemel minimaalselt kolmele akadeemilisele tunnile. Muudatus tuleneb praktilisest vajadusest: vajalik teave on mõnikord võimalik edasi anda lühema ajaga, kuid määruse nõuete täitmiseks venitatakse päevakava ettenähtud pikkuseni. Muudatus ei takista korraldamast pikemaid infopäevi, konverentse ega täienduskoolitusi.

Eelnõu punktis 5 täiendatakse nõudeid osalejate arvu kohta õppereiside ja õpiringide puhul ning muudetakse nõudeid osalejate nimekirjade kohta.

Vastavalt eelnõu punktis 2 tehtud muudatusele õppereiside osas tuleb ühetaolisuse huvides kehtestada õppereisil osalejate minimaalne arv. Kuna õppereise korraldati seni ettevõtete külastustena, kehtestatakse ka õppereiside puhul vähemalt viie inimese osalemise nõue. Muudatusega taastatakse minimaalse osalejate arvu (viis inimest) nõue ka õpiringide kohta. Osalejate nimekirjadega seotud muudatuse tulemusel ei tule eelnõu kohaselt täienduskoolituse, infopäeva, konverentsi või ettevõtte külastuse korraldajatel enam koguda mitmepäevaste tegevuste puhul iga kalendripäeva kohta eraldi nimekirju, sh näiteks juhtudel, kui tegevus toimub ettevõtte külastusena. Muudatus toetab ka e-õppe või järelvaadatavate veebiülekannte kaudu tegevustes osalejate registreerimist.

Lisaks täpsustatakse veebikeskkonnas jälgitava tegevuse puhul osalejate registreerimist. Muudatuse tulemusel lisandub osalejate elektroonilise registreerimise võimalus ka infopäeva ja konverentsi puhul (lisaks e-õppe vormis toimuvatele täienduskoolitustele). Muudatuse tulemusel loetakse nõuetele vastavaks ja minimaalse osalejate arvu hulka need tegevustes osalejad, kes jälgivad tegevust veebiülekannde vahendusel. Muudatuse rakendamise eelduseks on kasutajate identifitseerimist võimaldava ja nende poolt veebiülekannde jälgimise aega loendava tehnoloogilise rakenduse olemasolu.

Osaliselt või täielikult elektroonilises keskkonnas toimuva infopäeva, täienduskoolituse või konverentsi puhul ei ole iga päeva kohta võimalik osalejate nimekirjale allkirju koguda ja osalemise registreerimine korraldatakse elektrooniliselt. Muudatus arvestab ka veebiülekannte järelvaatamise võimalustega. Nõuded nimekirjas esitatava teabe kohta kehtestatakse riigihankemenetluse käigus.

Eelnõu punktis 6 sätestatakse erisus lähtuvalt uuest teadmussiirde programmist müügivõime arendamise tegevusvaldkonnas. Uue programmi üheks tegevuseks oleks korraldatava täienduskoolituse, infopäeva või konverentsi raames lisaloengu andmine turundamise, müügitegevuse jmt teemadel.

Ettevõtjate aeg osaleda mitmel erineval koolitusel on piiratud ja erinevaid teavitussüritusi toimub kalendriaastas niigi palju (2017. aastal toimus arengukava toetusega üritusi üle 330 päeva ulatuses). Lisaloengute korraldamiseks tuleb uue programmi täitjatel teha koostööd teiste teabe levitamise tegevate organisatsioonidega, sh tuleb kokku leppida, milliste sihtgruppide ja teemade juurde lisaloengud sobivad. Kavandatakse, et lisaloenguid hakkavad andma valitud lektorid üle Eesti (nn „lendlektor“).

Infopäevade, täienduskoolituste ja konverentside kohta kogutakse osalejate nimekirju ning muudatuse tulemusel ei ole neid nimekirju tarvis PRIAle mitu korda esitada. Lisaloengu korraldamise tehnilised tingimused lepatakse kokku hankemenetluse käigus.

Eelnõu punktis 7 tehtav muudatus puudutab komisjoni määruses (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), esitatud nõuet toetuse lõppkasusaajale ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohta. Tegemist on tehnilise muudatusega, millega parandatakse ekslik viide sama määruse artikli 1 lõikele 5 ja asendatakse see viitega artikli 1 lõikele 4.

Eelnõu punktis 8 sätestatakse õppereisil osalenud isikute kohta nimekirja kogumine lähtuvalt õppereiside lisamisest toetatavate tegevuste nimekirja (eelnõu punktides 2 ja 5 tehtavad muudatused). Sama punkti täiendatakse ka kohustusega koostada nimekiri ettevõtjate juhendamise kohta, mis oli kehtivast määrusest ekslikult välja jäänud.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), ning komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17).

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmistes määrustes sätestatud:

- 1) komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8);
- 2) komisjoni määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 01.07.2014, lk 1–80);
- 3) komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78).

Muudatus ei laienda riigiabi saajate ringi ega riigiabina toetatavaid tegevusi ning uute riigiabi grupierandi teatiste esitamine Euroopa Komisjonile ei ole vajalik. Kehtima jäävad komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (GBER) kohane teatis [SA.49136 \(2017/X\)](#) ning komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 (ABER) kohane teatis [SA.48817 \(2017/XA\)](#).

Müügivõime arendamise teadmussiirde programm panustab lisaks majandussektorile A (Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük) ka sektoritesse C.10 (Toiduainete tootmine), C.11 (Joogitootmine) ja I 56 (Toidu ja joogi serveerimine) ning nende valdkondade kohta on teatis [SA.49136 \(2017/X\)](#) esitatud piisava mahuga.

4. Määruse mõjud

Määruse vastuvõtmine annab võimaluse viia ellu teadmussiirde programme vastavalt reaalsetele vajadustele ja väiksema administratiivse koormusega, sh toidusektori müügivõime arendamise tegevusvaldkonnas. Eelnõu abil täpsustatakse veebipõhise õppe ning õppereiside korraldamist.

Majanduslik mõju (positiivne): muudatuse tulemusel viiakse esmajoones ellu täiendav teadmussiirde programm uues tegevusvaldkonnas, mis tugevdab Eesti ettevõtjate konkurentsipositsiooni Eestis ja välisriikidel. Tegevusvaldkondade loeteluta väheneb administratiivne koormus määruse muutmiseks. Infopäevade, täienduskoolituste ja konverentside kestuse optimeerimisega ning veebiülekannete soodustamisega väheneb osalejate ajakulu teadmiste omandamisel. Lisaloengute korraldamise tulemusel väheneb teavitus- ja koolitustegevuste üldarv. Õppereiside paindlik planeerimine vastab paremini meetme sihtgruppi vajadustele. Veebiühise õppe soodustamisel vähenevad osalejate kulutused koolitusele sõitmiseks.

Sotsiaal- ja rahvastikumõju (positiivne) ning keskkonnamõju (positiivne): veebiülekannetega seotud muudatuse tulemusel saab väärtuslikke teadmisi, sh teadmisi keskkonnamõjudest, lühema aja jooksul suurem hulk põllumajanduse, toidu töötlemise ja metsa majandamisega tegelevaid või neist teemadest huvitatud isikuid.

Regionaalsed mõjud (neutraalne): muudatuse tulemusel ei muutu tegevuste regionaalne korraldus. Vähesel määral võivad e-õppe soodustamisega väheneda seminariruumide pakkujate tulud.

Mõju turvalisusele (neutraalne): eelnõul puudub mõju turvalisusele.

Administratiivne mõju (neutraalne): muudatuse tulemusel saab suurem hulk põllumajanduse, toidu töötlemise ja metsa majandamisega tegelevaid või neist teemadest huvitatud isikuid väärtuslikke teadmisi. Veebiülekannete kaudu tegevustes osalejate registreeringute kontrollimise protseduurid vajavad ülevaatamist.

Mõjud riigieelarvele (neutraalne): kontrollide vähendamisel väheneb toetuse administreerimise kulu.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Arengukava meetme „Teadmussiire ja teavitus“ raames rahastatakse toetusi 89% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 11% ulatuses Eesti riigi eelarvest.

Arengukava muudatuste tulemusel suurendatakse meetme „Teadmussiire ja teavitus“ eelarvet 14,9 miljoni euroni, millest teadmussiirde programmide rakendamiseks on planeeritud 10 900 000 eurot (suurenemine 400 000 euro võrra). Iga programmi maksimaalne maht kehtestatakse ministri käskkirjaga ELÜPSi § 66 lõike 5 alusel, müügivõime arendamise programmi rakendamiseks on planeeritud 500 000 eurot. Toetuse taotlemine toimub 2018. aastal, aga väljamakseid tehakse vastavalt elluviidud tegevustele kogu perioodi jooksul raamlepingus ja hankelepingutes kokkulepitud graafiku kohaselt.

Määruse rakendamine ei too tulusid riigieelarvesse.

Määruse muudatuse rakendamiseks tuleb PRIA1 koostöös Maaeluministeeriumiga korraldada hange uue teadmussiirde programmi elluviimiseks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu põhimõtteid on konsulteeritud põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori esindajatega teadmussirde komisjoni 7. märtsi 2018. a istungil.

Euroopa Komisjoni esindajatega konsulteerimisel saadi 20. märtsil 2018. a positiivne vastus, et õppereiside korraldamine esitlus- või teavitustegevusena on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 alusel abikõlblik.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile. Eelnõu esitati kooskõlastamise käigus e-posti teel PRIA-le ja arengukava seirekomisjonile. Eelnõu kooskõlastati märkusteta.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler